

## 7. MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O PATOLOGICKOM HRÁČSTVE A BEHAVIORÁLNYCH ZÁVISLOSTIACH VO VARŠAVE

V dňoch 18.-19. novembra 2019 sa v jednom z varšavských mrakodrapov, v hoteli Novotel Warszawa Centrum, konala už v poradí siedma Medzinárodná konferencia o patologickom hráčstve a behaviorálnych závislostiach (*VII. Międzynarodowa Konferencja „Patologiczny Hazard i Inne Uzależnienia Behawioralne“*). Konferenciu tradične organizovala mimovládna organizácia Res Humanae, čo je nadácia pre humanitárnu pomoc, spolu s Národným úradom pre drogovú prevenciu. Hoci názov konferencie naznačuje istú nadradenosť patologického hráčstva nad ostatnými behaviorálnymi závislosťami, v skutočnosti odznali príspevky, ktoré sa podrobne venovali naozaj každej významnej behaviorálnej závislosti.

Antoni Głowacki hovoril o rizikových faktoroch patologického hráčstva, o jeho prevalencii a o tom, že hazardní hráči sú skôr muži ako ženy, skôr mladí ako starší, majú vyššie vzdelanie, viac financií a bývajú skôr v mestách ako na vidieku. Mnohí sú presvedčení, že viac vyhrali ako prehrali a že hazardnou hrou by sa bolo možné profesionálne živiť, čo je mimochodom aj naša klinická skúsenosť. Tieto skreslenia a prestrelenia sú prejavom narušenej metakognície, respektíve kognitívnych distorzií u jedincov s patologickým hráčstvom. V podobnom prehľadnom duchu sa niesli aj správy o situácii s patologickým hráčstvom v Chorvátsku, ktoré predniesla Ana Istvanovic. V Chorvátsku majú jedinú dennú kliniku na liečbu patologického hráčstva (*Psihijatrijska bolnica Sveti Ivan*), ktorá pozostáva z unikátneho trojmesačného terapeutického programu. Predstavil ho Neven Ricijas zo Zahrebskej univerzity, ako aj špeciálny program liečby patologického hráčstva u väzňov. Lessya Biketova hovorila o skúsenostiach svojho terapeutického tímu s liečbou patologického hráčstva v Kazachstane, Nurila Altymysheva hovorila o programe na prevenciu užívania drog zacielenom na detskú populáciu v Kirgizsku. Fulvia Prever sa pozrela na patologické hranie, hazardné hranie a závislosť od internetu z rodového pohľadu, konkrétne z hľadiska žien. Na rozdiel od iných zdravotných problémov ženy s týmito

typmi závislosti vyhľadávajú pomoc omnoho menej ako muži, za čo zrejme v značnej miere môžu rodové stereotypy, spoločnosť, ktorá odsudzuje závislosť u ženy viac ako u muža, hanba priznať si rôzne formy závislostí, ako i špecificky ženské strachy, napríklad strach, že po diagnostikovaní duševnej poruchy žena príde o deti. Odlišné sú však údaje zo sexuálnych menšín. Napríklad homosexuálne orientované ženy vyhľadávajú pomoc nepomerne viac ako heterosexuálne orientované. Prever teda apelovala aj na výskum a zohľadňovanie špecifik behaviorálnych závislostí v menšinových sexuálnych populáciách, vrátane jedincov s nebinárnymi rodovými identitami.

Zazneli aj myšlienkovy značne provokatívne príspevky. Napríklad Pieter Remmers z Holandska označil súčasné trendy v hazardnom a hernom priemysle ako „*gamblification of gaming and gamification of gambling*“, čo naznačuje stieranie hraníc medzi hazardnom a voľne dostupnými videohrami či hrami na internete. Myslí si, že je veľkou chybou, ak máme na komplexné otázky jednoduché odpovede. Zdá sa, že tými zjednodušeniami okrem iného myslel aj zákaz hazardu, ktorý by podľa neho v skutočnosti nič podstatné nevyriešil. Preferuje riešenie vo forme zodpovedného hazardného hrania a tipovania, spojeného s proaktívnymi preventívnymi programami. Svoj postoj obhajoval tým, že aj v prípade drogových závislostí je relevantný prístup v zmysle „*harm reduction*“. Vadim Chuchunov z Ukrajiny referoval o svojich viacerých štúdiách na jedincoch, ktorí sú aktívni v úzko profilovaných internetových komunitách. V jeho súboroch sa objavili napríklad mladí ľudia s *hikikomori* (extrémny stupeň spoločenskej izolácie a sociálneho vyhýbania sa), jedinca, ktorí sa angažovali v Modrej veľrybe (fenomén na sociálnych sieťach, ktorý pozostáva z výziev určených pre príslušného recipienta, ktoré sa zvyčajne gradujú a môžu eskalovať až do samopoškodzovania) a mladí ľudia praktizujúci *tulip* (autoindukcia halucinácií až komplexnej štruktúry, údajne odvodená z budhizmu).

Veľmi zaujímavé výsledky prezentoval Mateusz Gola, Poliak, ktorý svoje štúdie realizuje v San Diegu a venuje sa prevažne kompulzívnemu používaniu pornografie. Prednášal o tom, ako nadmerné a kompulzívne sledovanie pornografie mení aktivitu mozgu. Vo ventrálnom striate napríklad zvyšuje reaktivitu na erotické podnety. Dobrou správou je, že toto zvýšenie je reverzibilné. Jeho výskumný tím zistil, že symptómy patologického užívania pornografie podobne znižuje nielen paroxetín a naltrexón, ale aj placebo, avšak paroxetín a naltrexón oproti placebo znižujú aj odpovedavosť ventrálného striata na erotické podnety. Tieto poznatky by sa dali liečebne využiť a v blízkej budúcnosti Gola plánuje realizovať výskum, ktorý by odlíšil terapeutický prínos naltrexónu a paroxetínu, respektíve zhodnotil úspešnosť a bezpečnosť kombinovanej liečby týmito preparátmi. Išlo o prezentáciu vôbec prvej randomizovanej kontrolovanej štúdie zameranej na medikamen-

tóznú liečbu kompulzívnej poruchy sexuálneho správania (*Compulsive Sexual Behaviour Disorder*). Z úst Roberta Kowalczyka odznela prednáška zacielená na chemsex medzi gaymi a na špecifické psychologické a psychiatrické problémy populácie, ktorá po ňom siaha. Giovanni Albani z Talianska referoval o výsledkoch získaných pomocou *Cerebral Near Infrared Spectroscopy* (NIRS) u jedincov s Parkinsonovou chorobou a poruchou kontroly impulzov.

Paweł Izdebski mal prednášku s vlastnými dátami o problematickom používaní nových médií v detskej populácii. Zdá sa, že ide o nesmierne závažný problém, na ktorého potenciálnej škodlivosti sa zhodujú mnohí odborníci, hoci naň nemáme adekvátnu protilátku alebo riešenie. Izdebski jednoznačne odporúča kontrolovať čas, po ktorý možno dieťaťu digitálne médium poskytnúť, ako aj zisťovať, čo dieťa na digitálnych médiách vlastne robí. Upozornil aj na nové fenomény v tejto oblasti, napríklad *hentai*, čo sú kreslené postavičky s erotickými alebo vyslovene pornografickými atribútmi, s ktorými môže prísť do styku už aj predškolské dieťa. Nikto nemá odpoveď na to, čo presne s dieťaťom urobí opakovaná skúsenosť s týmto fenoménom. Virtuálnemu svetu detí a mládeže sa venoval aj celý blok prednášok na druhý deň konferencie, takže možno povedať, že problematika používania sociálnych médií a digitálnych technológií deťmi a mladistvými je našťastie čoraz viac reflektovaná.

My (Michal Patarák, Ludvík Nábělek) sme prezentovali svoje pohľady na diagnostiku závislosti od videohier. Kritizovali sme koncepčnú nejasnosť niektorých symptómov *Internet Gaming Disorder* podľa DSM-5, najmä myšlienkovvej zaujatosti, tolerancie a príznakov z odňatia a ponúkli svoje pohľady na to, prečo uprednostňujeme nozologické riešenie závislosti od videohier vo forme *Gaming Disorder*, poruchy, ktorú WHO oficiálne predstavila minulý rok. Sme hrdí na to, že naša prednáška mohla odznieť v hlavnom večernom programe prvého dňa.

Na konferencii toho bolo samozrejme omnoho viac. Prednášky boli zväčša pestré a informačne bohaté. Podujatie bolo mimoriadne dobre organizované, situované v noblesnom a známom hoteli v centre Varšavy, takže navštíviť dominanty hlavného mesta Poľska bolo možné aj pomedzi oficiálny program.

*MUDr. Michal Patarák*